

František Kubiš

- * 7. září 1931, Stránecká Zhoř
- s rodiči a bratrem žil ve Stránecké Zhoři
- jako vzdálený příbuzný Jana Kubiše byl jeho otec vyslýchán gestapem
- celý život pracoval pro ČSAD



Obr. Pan František Kubiš

Vznik protektorátu Čechy a Morava

Pan František Kubiš vzpomíná, že všechno začalo ve čtvrtek 16. 3. 1939. V té době, kdy jsme se stali jako protektorát Čechy a Morava součástí třetí říše, bylo našemu pamětníkovi 8 let. Ten den na Vysočině velmi hustě sněžilo, napadlo asi 40 cm sněhu. František jako malý kluk musel házet sněh, protože bydleli na hlavní silniční trase Praha – Brno – Jihlava. Po této silnici se od brzkých ranních hodin valili němečtí vojáci s tanky. Ti na ně křičeli: „Schnell! Schnell!“ Ve Stránecké Zhoři byla vyhlášena pracovní povinnost na odklizení sněhu, aby mohli němečtí vojáci projet. Vláda podepisovala s Němci smlouvu, že jsme součástí třetí říše, aby nedošlo ke ztrátám na životech českých obyvatel. Němci okamžitě začali obsazovat vyšší i nižší správní úřady. České úřady pracovaly pod přímou kontrolou okupantů jako jejich pomocné orgány. Začalo pracovat také gestapo, které potíralo všechny nepřátele Říše. Život nebyl vůbec jednoduchý.

Vesnické zabíjačky

Za války se často zabíjel dobytek na černo, hlavně prasata. Skoro v každém domě se choval nějaký dobytek, prasata nebo králíci. Pravidelně probíhaly hospodářské kontroly, které, jak jinak, prováděli Němci, kteří chodívali kontrolovat, kdo má kolik dobytka. Díky tomu měli přehled o množství potravin, které mohou být odeslány na frontu. Pokud někdo zabil nějaké vlastní zvíře bez povolení a Němci to zjistili, vyžadovali od zjištěné osoby podíl ze zabitého dobytka pro sebe. Často se stávalo, že sousedé pomáhali dalším schovávat věci ze zabíjaček před kontrolami německých vojáků. Všichni si uvědomovali, že by ze zatajování mohli mít velké potíže, ale snažili se pomáhat si. Pokud se na to však přišlo, bylo jasné, že i ten, kdo pomáhal zakrýt stopy po zabíjačce, měl obrovské potíže s gestapem. Za tajnou zabíjačku hrozil dokonce i trest smrti. Jídlo bylo za protektorátu na přiděl. Rodina dostávala potravinové lístky na jeden měsíc a s nimi mohla nakupovat v určitých obchodech. Bylo velmi těžké vyjít.

František Kubiš vzpomíná, že na vesnicích to nebylo tak náročné, protože si spoustu věcí vypěstovali sami. Byly stanoveny dodávky, které se musely bezpodmínečně plnit. Pokud se plnily, neměli obyvatelé vesnic s Němci žádné potíže. Kdo ovšem nesplnil svoji povinnost, byl odvezen na práci do Říše. Čas od času se s některým z kontrolujících dalo domluvit a podplatit je, aby přimhouřili oči. Vzali si třeba nějaké maso, vajíčka nebo pytel obilí.

Žák František Kubiš

František Kubiš navštěvoval základní školu v nedalekém Měříně. Tam se svými spolužáky chodil pěšky. Do školy se chodívalo velmi nepravidelně – v pondělí, úterý, středu, pátek a sobotu. František Kubiš si vybavuje: „Ve čtvrtek bylo volno místo soboty a potom jsme měli volno ještě v neděli. V sobotu jsme měli do dvanácti, což bylo pro nás děti dobré. Dvakrát týdně jsme měli do půl třetí. Ale to nejlepší, na co jsme se těšili za celý den strávený ve škole učením, byly ty hodinové přestávky, co jsme mívali a které jsme všichni milovali.“ František Kubiš si vzpomíná, že byla povinná němčina. Do dneška umí zazpívat německou státní hymnu. Zeměpis i dějepis se učil jinak, než to panu Kubišovi dřív vysvětlovali rodiče. Na stěnách učeben visel obraz Adolfa Hitlera, znak protektorátu Čechy a Morava, nacistické symboly a portrét protektorátního prezidenta Emila Háchy.

Pořádaly se různé sběry – bylin, papíru, kaštanů či šípků. Sběr byl podporován třeba i články v novinách. I sběr měl totiž pomoci výhře Německa ve válce.

Na vysvědčení mohli mít i šestku. To už dneska není. V době protektorátu byl šestistupňový klasifikační systém.

Pětka se dávala žákům, kteří se mohli zlepšit. Šestka těm, u kterých se žádné zlepšení

nepředpokládalo.

Zároveň bylo zřízeno Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě. Tady se hodně cvičilo,



samozřejmě v duchu Obr. Pan František Kubiš na vojně (vpravo)

nacistické ideologie. Děti ze Zhoře Kuratorium navštěvovaly, mohly sportovat, vyrazet na různé drobné turistické výlety. „To žáky hodně bavilo,“ vzpomíná. Sokol byl úplně zakázaný. Prázdniny byly v létě a o Vánocích. Vánoční prázdniny se občas prodlužovaly. Důvodem byl nedostatek uhlí, kterým se muselo šetřit, aby ho byl dostatek pro vojenské účely. Když však byly prázdniny prodlouženy, učitelé rozdávali žákům učební úkoly na doma.

Po základní škole chodil do dvouletého učebního oboru na zemědělské škole ve Velkém Meziříčí. Někteří spolužáci ale nenastoupili na žádnou odbornou nebo učňovskou školu, nastoupili tak rovnou na nějaké pracovní místo.

Atentát na Heydricha

Atentát na Heydricha provedli dle pamětníkových slov „velmi zkušení chlapi“ Jozef Gabčík a Jan Kubiš. Náš pamětník si vzpomíná, že byl příbuzný s Janem Kubišem. Byl ale až pátým kolenem v příbuzenství s Janem Kubišem. K výsledku samotného pamětníka se nedostalo, protože se vyslýchalo pouze do čtvrtého kolena, a to on už nebyl. Němci se ale snažili vyslýchat jeho otce, ale jelikož nic nevěděl a byl vzdáleným příbuzným, propustili ho. Měl velké štěstí, protože v této době Němci zahájili vlnu represí a teroru vůči českému obyvatelstvu. V této době se všichni lidé hodně báli, protože stále vycházely nové seznamy lidí, kteří byli za schvalování atentátu popraveni.

Pan František Kubiš také vzpomínal, jak přes Stráneckou Zhoř proudili Němci po hlavní silnici v březnu 1939, také jak v roce 1945 prchali do amerického zajetí a prchali před Rudou armádou. Vzpomíná, že nebe bylo plné letadel, které neustále střílely na prchající Němce. Dokonce i našeho pamětníka zasáhl jeden takový nálet, kdy byl donucen se ukrýt, ale naštěstí se mu nic nestalo.

Mladí se rádi bavili

Pamětník vzpomínal, jak to za jeho mládí vypadalo a probíhalo s oslavami a muzikami. S dnešní dobou se to nemůže vůbec srovnávat. Vyprávěl nám, že žádné velké muziky ani oslavy nemohly být, jelikož by na to Němci hned přišli, a s lidmi, kteří by se zúčastnili nějaké muziky nebo oslavy, by to nedopadlo vůbec dobře. Jediné, na co si pan Kubiš z muzik a oslav pamatuje je, že mezi stromy v lese lidé zapalovali velké kupy hnoje. Někteří tančili, zpívali a hráli na hudební nástroje okolo toho ohně, ale někdo musel i hlídat, jestli někdo nejde, aby je a jejich zábavu neodhalili. Případně aby stihli hned utéct. Vzpomíná, že se do něj zamilovala jedna mláďa německá slečna. Ta po válce musela odejít. Stejně jako většina Němců byla odsunuta. Byla ale zamilovaná, a i v další době se snažila pana Františka Kubiše kontaktovat. Pan Kubiš

však dopisy od ní neotvíral, tudíž neví, co mu psala. Zajímavé bylo, že o této historii nevěděla ani manželka pana Kubiše Květoslava, s níž uzavřel sňatek v roce 1957. Společně se přestěhovali do domu v Dobré Vodě, kde spolu vychovali dvě děti – Dalibora a Alenu. Celý svůj život zasvětil práci v ČSAD Velké Meziříčí, kde začínal jako řidič autobusu a postupně se vypracoval až na vedoucího. Jeho životní zálibou je práce na zahradě, v lese, a hlavně čas strávený s rodinou.



Obr. Pan Kubiš v zaměstnání (uprostřed)